



Frits Johannesen

Ísvirkið fór undir heilt 25.08.2011

So varð "Ísvirkið skoldað". Hetta var bygningurin, ið flestu fuglifirðingar handan eystara landið festu eygað á, tá ið teir morgun og kvøld sótu framman fyri køksvindeygjað við einum morgun-ella seinra-partdussi. Øll míni ár hefur hetta verið ein ikon – húsið við tí reyðu tekjuni, reyðu hurðunum og vindeygakarm-unum, ið læt upp fyri einum ávísum ráki í hugans heimi og bygdarsøgu.

Eitt sindur um søguna um Ísvirkið (Handils-virkið Haraldsen 75 ár) Jákup Haraldsen stovnaði 1940 partafelagið Fuglafjarðar Ísvirki. Tey, ið stovnaðu hetta virki, vóru: Jákup Haraldsen, Anna Haraldsen og Kristian Haraldsen (Bassi). Farið varð við tað sama undir at byggja á helluna uttan fyri Køvugjógv.

Tá ið annar heimsbardagi brast á í 1939 varð ikki møgu-ligt at selja fisk til tey londini, sum vanligu keyptu frá okkum - Spania, Italia, Portu-gal og Grikkaland, tí mátti farast undir okkurt annað, sum kundi menna okkara samfelag. Bretar tóku stóran part av fiskiflotanum til hernaðin, tí teimum vantaði hernaðarskip. Hetta førði



Reyða húsið - Kazimir Malevich



Húsið hjá Solberg

við sær, at matvørur komu at tróta á marknaðinum, helst fiskur, og tí fór prísurin á honum munandi upp.

Føroyingar sóu ein møgu-leika at vinna sær nakrar krónur burtur úr hesari støðu og fóru at sigla við feskum fiski til tann bretska marknaðin. Her skuldi ísur til fyri at halda fiskin feskan, og fá og smá vóru ísvirkini her á landi, so hetta munti ikki nógv. Í Eysturoy var einki virki.

Framleiðslan av ísi á Ísvirkinum var uml. 12 tons um samdøgrið. Sjálvandi keyptu tey føroysku skipini eisini ís úr Bretlandi, hóast vanligu hugsanin var tann, at ísurin úr Fuglafirði var nógv betri enn tann enski. Vatnið til ísin kom úr Kelduni Vígdá omanvert Ísvirkið.

Tá ið kriggið endaði í 1945, og skip góvust at sigla til bretska marknaðin, so kom steðgur í ísframleiðsluna, og seinast í fimmtíárunum varð virkið gjørt til eitt flakavirki og fór ein menning fram á hesum stað til 1992, tá ið kreppan kom. Hetta var gongdin, og hetta er ein partur av hesi søgu.

Oddfríður Harladsen, sáli, var maðurin, ið stýrði hesum valaplássi heilt fram til hendan "øskudag" í 1992, tá ið alt Føroya land var komið á ørmundarhúsið.

Skaldakent hús

Heilt uppi undir Nón á Gjógv-arafjalli vellir Keldan Vígdá fram. Tú kanst síggja froðuna standa frá henni góðveðurs-dagar, tá ið ljósagrønur mýri-mosi liggur sum eitt klæði kring ta skúmandi kelduna.. Hon flýtur inn í eygnakrók-arnar á hvørjum mansbarni



Útsýnið út á Land - Ísvirkið við síðuna av tí bláa bygninginum

í bygdini, og væl smakkar vatnið undan krananum frá hesari keldu. Keldan er lívs-æðrin í bygdini. Hon hefur í túsundir av árum runnið undan hesari valling uppi undir Nón og sagt sína søgu um tað, sum hefur verið kring hana og tað, sum hefur verið í hesum dópsvatni. Hon hefur doypt Ísvirkið hvønn dag síðani fyrst í fjórati árunum, so hesin dópur hefur ikki munað til tað oyðandi megina, sum liggur í manna-hondini, nú Ísvirkið er avdankað.

Í mong ár vóru bert tvey hús úti við Køvugjógv. Tað var Ísvirkið og húsin hjá Jacob Úti á Land. Soleiðis verður t. d. lendið kallað úr Rossagerði út á Leitið.

Seinrapart onkran sunnudag í góðum summarveðri, varð gingið túr í mínum barnaárum Út á Land. Hetta varð langt at fara, og var tað satt at siga sum at koma í eitt annað land. Tað var forvitnis-ligt at koma so nær at Ísvirki-num, so stórt tað var – reytt og hvítt. Løgið var tað, at tann heiti, lívgandi, reyði liturin skuldi kasta ís av sær. Tað dugdi eingin barnasál at ímynda sær; men hóast



tað, so var tað so. Hetta hús hevði so stórt pláss í hjørtum okkara, at tað var har dag og nátt... og er har enn...nú er tað farið... Evigt ejes, kun det tabte.

Onnur hús

Tað var at undrast yvir at standa vestarumegin landið og skoða t. d. Borgina og Húsa-fellið, sum stóðu sum kempur og goymdu at sínum húsum – Koksinum, Stórhúsi og tí litla kaihúsinum eystarumegin á fjørðinum. Tað var eisini reytt, men tað hevði ikki ta glóð í sær sum Ísvirkið. Hetta litla, fitta húsið á kaiini minti meira um Reyða húsið sum Kazimir Malevich (russiskur

listamaður f. 1878 d. 1935) málaði á sinni, sum er ein heimskendur málningur.. og ikki at gloyma tað gula húsið hjá Solberg, sála, Norður í Líð. Ovara síðan er gul við einari reyðari hurð. Hinar tríggjar síðurnar eru grønar, vind-skeiðirnar eru reyðbrúnar og minnir meira í skapi á Reyða húsið hjá Kazimir enn Ísvirkið. Listin hjá Kazimir verður kallað fyri suprimatisma. (Suprimus – hevjað upp). Hann málaði tann Svarta fyr-kantin, sum eisini er ein heims-kend mynd, og er Reyða húsið ein partur av einari ikonisk-ari ímynd millum ymiskar listarætningar – kubismu, surrialismu, symbolismu og

futurismu. Hetta rumsaða-ist í sinni hansara, áðrenn hann kom til suprimatismuna - Svarta kvadratið, Svarta krossin, Hvíta fyrkantin... og so hesa elskuligu myndina: Reyða húsið.

Ísvirkið er nú farið, og bygdin hefur mist aftur eitt sjaldsama vakurt hús, sum óivað Kazimir hevði verið glaður um at sæð. Enn hava vit Kelduna Vígdá, og enn eiga vit slottið hjá Solberg Norðuri í Líð, sum er uml. 6 fermetrar. Hetta er ein troyst, og kanska er tað tann seinasti suprimatistiski bygningurin her í bygdini. Vælsignaður veri Solberg, sáli, fyri tað.